

Фінансується
Європейським
Союзом

Спеціальний правовий бюлетень Данської ради у справах біженців (DRC): Випуск 117 | Липень 2025 року

1. Розпочався експериментальний проєкт з виплати базової соціальної допомоги

1 липня 2025 року почалась реалізація експериментального проєкту щодо надання базової соціальної допомоги для окремих вразливих груп населення. Так, постановою Кабінету Міністрів №371 від 25 березня 2025 року¹ визначено, що проєкт буде реалізовано в два етапи:

- з 1 липня 2025 р. отримати базову соціальну допомогу зможуть ті, хто наразі є отримувачами різних видів соціальної допомоги (зокрема, допомоги малозабезпеченим сім'ям; допомоги на дітей одиноким матерям; допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях; тощо);
- з 1 жовтня 2025 р. до програми зможуть долучитися інші сім'ї, які відповідають критеріям малозабезпеченості.

Базова соціальна допомога — це експериментальна державна програма фінансової підтримки родин з низьким рівнем доходу, що почне діяти в липні 2025 року і триватиме до липня 2027 року.

В той час як значна кількість соціальних виплат базуються на прожитковому мінімумі², базова соціальна допомога розраховуватиметься виходячи з розміру базової величини, що становить 4500 гривень.

! Зверніть увагу: В той час як прожитковий мінімум переглядається щорічно, Постанова №371 не містить процедури коригування базового розміру соціальної допомоги. Це створює ризик того, що з часом базовий розмір допомоги може опуститися нижче прожиткового мінімуму.

Базова соціальна допомога на сім'ю розраховується індивідуально для кожної сім'ї. При цьому сім'єю в такому випадку вважаються люди, які разом проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Також сім'єю вважається одинока особа.

Важливо! До складу сім'ї не включаються ті, хто:

- перебуває на повному державному утриманні (наприклад в геріатричних закладах);
- перебувають у полоні та позбавлені особистої свободи органами влади держави-агресора;
- вважаються безвісно відсутніми за рішенням суду, або мають правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

¹ Доступна за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2025-%D0%BF#Text>

² Прожитковий мінімум визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу і затверджується в Законі про Державний бюджет на відповідний рік.

- перебувають за кордоном.

Формула нарахування базової соціальної допомоги враховує:

- кількість членів сім'ї та їх вік;
- рівень доходу сім'ї.

Розмір базової величини становить 4500 грн (100%) і визначається у відсотках для кожного члена сім'ї:

	100 %	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Уповноважений представник сім'ї. ▪ Кожна дитина віком до 18 років. ▪ Люди з інвалідністю I або II групи.
	70%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Інші члени сім'ї.
	<p>< 10 = 53%</p> <p>10-20 = 62%</p> <p>20-30 = 70%</p> <p>> 30 = 88%</p>	<p>Для отримувачів пенсії за віком або для людей пенсійного віку, які не набули права на пенсію, розмір базової величини встановлюється з урахуванням їх страхового стажу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ менше ніж 10 років - 53 %; ▪ від 10 до 20 років - 62 %; ▪ від 20 до 30 років - 70 %; ▪ 30 і більше років - 88 %.

Приклад розрахунку для сім'ї з чотирьох людей. Порівняння суми базової соціальної допомоги та допомоги малозабезпеченим:

	Щомісячний дохід (у грн)	Розмір базової величини допомоги (у %)	Розмір базової величини допомоги (у грн)	Розмір допомоги малозабезпеченим	
				у % ³	у гривнях
Дорослий 1 (уповноважений представник сім'ї)	6160 грн	100%	4500 грн	60%	1816,8 грн
Дорослий 2	860 грн	70%	3150 грн	60%	1816,8 грн
Дитина (до 3 років)	0 грн	100%	4500 грн	145%	3716,3 грн
Пенсіонер	2361 грн ⁴	53%	2385 грн	100%	2361 грн
Сукупно	7020 грн		14535 грн		9711 грн

³ Ці цифри визначені в Законі про Державний бюджет на 2025 рік, посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20#Text>

⁴ Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю в даному випадку не буде врахована до середньомісячного сукупного доходу сім'ї.

Розмір базової соціальної допомоги визначається як різниця між сукупним розміром базової величини для кожного члена сім'ї та середньомісячним сукупним доходом сім'ї:

$$14535 \text{ грн} - 7020 \text{ грн} = 7515 \text{ грн}$$

Тобто сім'я в даному випадку може розраховувати на фінансову допомогу в розмірі **7515 грн**.

! Зверніть увагу: Державна соціальна допомога малозабезпеченим визначається як різниця між прожитковим мінімумом для сім'ї та її середньомісячним сукупним доходом. Таким чином, отримуючи допомогу малозабезпеченим сім'я могла розраховувати на виплату в розмірі:

$$9711 \text{ грн} - 7020 \text{ грн} = 2691 \text{ грн}$$

Порядок виплат. Базова соціальна допомога призначається на сім'ю та виплачується уповноваженому представнику сім'ї протягом шести місяців з автоматичним продовженням на наступні шість місяців. Крім того, існує можливість розподілу виплати рівними частинами (з округленням до найближчого цілого числа, більшого за розрахункове) на кожного повнолітнього члена сім'ї за їх бажанням.

Оформлення виплати базової соціальної допомоги можливе в сервісних центрах Пенсійного фонду, або онлайн через веб-портал послуг «Дія». Подання заявки відбувається фактично в два етапи:

1 етап. Подання заяви про намір.

Така заява подається уповноваженим представником сім'ї. Водночас, кожен повнолітній член сім'ї зобов'язаний надати згоду на обробку персональних даних. Така згода може бути надана або особисто при подачі заяви про намір, або онлайн в мобільному додатку «Дія».

2 етап. Подання заяви про призначення.

Після подання заяви про намір система автоматично проводить розрахунок майбутнього (орієнтовного) розміру базової соціальної допомоги. Результат такого розрахунку повідомляється уповноваженому представнику сім'ї в додатку «Дія».

У разі згоди з сумою виплат, подається заява про призначення. Така заява має містити підписи кожного повнолітнього члена сім'ї. Підписати можна як особисто, так і в додатку «Дія» за допомогою «Дія.Підпис».

! Зверніть увагу: формування заяви про намір припиняється, якщо відсутня згода на обробку персональних даних хоча б одного повнолітнього члена сім'ї, на якого розраховується базова соціальна допомога.

Підписання заяви про призначення означає, що кожен член сім'ї погоджується на:

1. Припинення виплати інших видів державної допомоги (зокрема, державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям; допомоги на дітей одиноким матерям; допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях; тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати

аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме; державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю).

2. Автоматичне продовження виплати базової соціальної допомоги на наступний період.

! Зверніть увагу: Бар'єри доступу для маломобільних груп населення, зокрема людей похилого віку, залишаються невирішеними. Щоб отримати базову соціальну допомогу, громадяни повинні або відвідати центр обслуговування Пенсійного фонду, або, у разі подання заяви онлайн, всі повнолітні члени сім'ї повинні мати смартфон з функцією «Дія.Підпис». Однак, через поширену цифрову неграмотність, подача заяв онлайн не є для багатьох людей похилого віку прийнятним варіантом.

Базова соціальна допомога призначається за результатами верифікації даних у державних реєстрах. Також передбачено, що верифікація доходів та майна буде здійснюватися регулярно. Водночас, у разі, якщо певні дані є недоступними через реєстри, передбачена можливість надання особами додаткових підтверджуючих документів, які доводитимуть право на отримання базової соціальної допомоги.

Припинення або призупинення виплати базової соціальної допомоги можливе:

- ✓ за заявою уповноваженого представника сім'ї;
- ✓ у разі смерті уповноваженого представника сім'ї;
- ✓ у разі коли вже відбулось призначення базової соціальної допомоги або іншої соціальної допомоги членам сім'ї;
- ✓ якщо уповноваженим представником сім'ї/членами сім'ї подано недостовірні відомості чи приховано відомості, що вплинули на встановлення права на отримання базової соціальної допомоги та на визначення її розміру.

! Зверніть увагу: припинення/призупинення виплати базової соціальної допомоги у випадку смерті уповноваженої особи може призвести до того, що інші члени сім'ї опиняться в ще більш скрутному положенні, адже переживаючи втрату члена сім'ї, родина одночасно залишається і без виплат, вимушена вживати кроків для нового призначення або поновлення виплат. При цьому законодавство передбачає автоматичний перерахунок суми виплат у випадку зміни кількості членів родини. Заява про припинення виплати базової соціальної допомоги подається за вибором уповноваженого представника сім'ї особисто до Пенсійного фонду України або в електронній формі в додатку «Дія». Водночас, за аналогією із заявою про призначення, заява про припинення виплат має бути також підписана кожним повнолітнім членом сім'ї.

Порядок оскарження. Рішення про призначення/відмову у призначенні базової соціальної допомоги може бути оскаржено до Нацсоцслужби, Пенсійного фонду України або до адміністративного суду.

2. Пенсійний фонд стає відповідальним за надання соціальної допомоги

З метою спрощення адміністрування різних видів соціальної допомоги, яка передбачена українським законодавством, 11 червня 2025 року Кабінет Міністрів прийняв Постанову № 695, передавши частини

функцій з призначення та виплати державної соціальної допомоги від органів соціального захисту до Пенсійного фонду України (ПФУ).

Таким чином, додатково до тих видів соціальної допомоги, що вже можливо оформити через ПФУ, зокрема, на порталі ПФУ, а саме:

- Субсидії та пільги на оплату житлово-комунальних послуг.
- Субсидія на оплату вартості оренди житла.
- Грошові виплати до Дня Незалежності.
- Грошові виплати окремим категоріям громадян.
- Отримання компенсації витрат за розміщення ВПО («Прихисток»).
- Надання соціальних послуг догляду вдома.

З 1 липня 2025 року ПФУ офіційно здійснюватиме також призначення та виплату:

- державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію;
- соціальної допомоги людям з інвалідністю;
- соціальної допомоги на догляд;
- соціальної допомоги людям з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- допомоги на поховання.

Пенсійний фонд надає більше можливостей для звернення, маючи понад 500 сервісних центрів на території України. Таким чином, подати заяву та документи можливо буде:

- особисто – до будь-якого сервісного центру Пенсійного фонду України, незалежно від місця реєстрації;
- поштою – на адресу відповідного органу Пенсійного фонду України;
- через уповноважену особу виконавчого органу місцевої ради;
- через центр надання адміністративних послуг;
- онлайн – через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України або застосунок «Пенсійний фонд» (після 1 вересня 2025 року).

! Зверніть увагу: було також затверджено нову форму заяви про призначення державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та людям з інвалідністю, державної соціальної допомоги на догляд, державної соціальної допомоги людям з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, допомоги на поховання.⁵

Фізична ідентифікація. Важливим нововведенням в даному контексті стало запровадження фізичної ідентифікації отримувачів соціальної допомоги. Так, починаючи з 7 березня 2022 року Уряд автоматично продовжував виплати соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та людям з інвалідністю, державної соціальної допомоги на догляд, державної соціальної допомоги людям з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, які проживають в зонах активних бойових дій або на окупованих територіях. Враховуючи, що доступ до окупованих територій відсутній, а до зони активних бойових дій суттєво обмежений, такі виплати продовжувались автоматично в тій же сумі, в якій були раніше призначені та без проведення перевірок.

---

⁵ Заява доступна за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/127/f545807n365.docx>

Після 1 липня 2025 року Пенсійний фонд буде зобов'язаний провести фізичну ідентифікацію таких одержувачів соціальної допомоги. Ще в 2023 році Пенсійний фонд відновив фізичну ідентифікацію отримувачів пенсійних виплат, зробивши її більш доступною за рахунок відео-ідентифікації. Так само як і фізична ідентифікація пенсіонерів, ідентифікація отримувачів соціальної допомоги може бути проведена:

- За допомогою відеоконференцзв'язку.
- Шляхом авторизації в особистому електронному кабінеті на веб-порталі Пенсійного фонду України за допомогою “Дія.Підпис”.
- Для людей, які проживають за кордоном, шляхом посвідчення закордонною дипломатичною установою України факту, що особа є живою.

Важливо: якщо ідентифікація не буде пройдена до 1 жовтня 2025 р., то виплати відповідної державної соціальної допомоги не будуть здійснені. У випадку проведення ідентифікації, виплати продовжаться з моменту призупинення, тобто, кошти не будуть втрачені.

Цей правовий бюлетень розроблений за проектом, що фінансується в рамках цивільного захисту та гуманітарної допомоги Європейського Союзу.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства. Відповідальність за зміст бюлетеня несуть виключно автори. Погляди, висловлені в цьому документі, жодним чином не повинні сприйматися як відображення офіційної позиції Європейського Союзу чи Данської ради у справах біженців (DRC). Ні Європейська комісія, ні DRC не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.